

Ústav anglického jazyka a didaktiky

Magdalena Schlindenbuchová,

Corpus Based Analysis of the Competition of Linguistic Expressions of Old Norse and Old English Origin in the Late Old English and Middle English Periods

(bakalářská práce, ÚAJD, FF UK, Praha 2017, 87 s. s přílohami)

oponentský posudek

Bakalářská práce Magdaleny Schlindenbuchové na téma poměru anglického a staroseverského jazykového živlu v textech pozdní doby staroanglické a doby středoanglické sestává ze dvou rámcových částí. V první části teoretické kandidátka vykresluje kontury sociolingvistické situace v období mezi koncem 8. a polovinou 11. století, podává stručný výklad o genetickém a strukturním poměru obou jazyků, přehledově probírá nejdůležitější skandinávské inovace z různých jazykových rovin v angličtině a konečně se rámcově dotýká různých aspektů složité kontaktní situace v době před normanským zábořem a částečně i v následujících stoletích (jako je např. bilingvismus, míra srozumitelnosti ve vztahu obou sledovaných jazyků, otázka superstrátu/substrátu, vývoj Norsified English, otázka koiné).

Ve druhé rámcové části textu autorka vykládá metodu svého výzkumu a podává analýzu zkoumaného jevu. Sleduje zde poměr domácího, tj. anglického, a příchozího, tj. staroseverského, živlu korpusovou analýzou čtyř nejfrekventovanějších lexikálních položek severogermánského původu, které v angličtině zdomácněly před r. 1300 (na základě svědectví *Oxford English Dictionary*) a jejich (staro)anglických protějšků. Proces integrace sloves staroseverského původu *take*, *get*, *call* a *want* (ve všech dostupných pravopisných variantách podle *OED* a *Middle English Dictionary*) se v práci sleduje v poměru k jejich domácím synonymům, totiž slovesům *niman*, *begitan*, *clypian* a *þurfan*, zvoleným na základě frekvence a sémantického profilu pomocí slovníkových zdrojů *OED Thesaurus* a *Anglo-Saxon Dictionary* Bosworthe a Tollera. Analýza vychází z dat zprostředkovaných historickými jazykovými korpusy YCOE a PPCME2. Základním kritériem byla autorce frekvence výskytu v průběhu času, avšak v rozboru přihlížela i k nářeční a textové distribuci. Vzhledem k faktu, že zvolené historické korpusy nebyly dosud lematizovány, byla u nejasných případů (homonymie) nutná manuální disambiguace, provedená ovšem u rozsáhlých výjezdů vždy pouze u prvních dvaceti položek. V nejasných případech musela autorka kromě slovníků v některých případech dohledat a konzultovat rovněž edice příslušných textů.

Analýza ve všech případech – přes dílčí rozmanitost jednotlivých vývojových scénářů (např. pokud jde o podíl západního nářečního okruhu) – potvrdila nárůst prvku staroseverského, přičemž nové tvary se převážně šířily od severozápadu. Ve třech ze čtyř případů naopak analýza prokázala i ústup lexikálního prvku domácího (a jeho sepětí s jižními a jihovýchodními nářečními oblastmi; výjimku představoval nezjištěný ústup slovesa *clypian* ve

Ústav anglického jazyka a didaktiky

středoanglickém období). V některých případech bylo přitom nutno rozlišit distribuci raně středoanglickou od celkové středoanglické. K metodě, principům analýzy i jejímu provedení nemám zásadních připomínek.

Obě rámcové části předložené k sobě nepřiléhají zcela ideálně: první je v některých ohledech dosti obecná (problematika koiné ve vztahu k následující analýze aj.) Analyzovaný problém by si naopak byl zasloužil zařazení alespoň stručné kapitoly shrnující textové doklady z kontaktní situace vzešlé a stručnou úvahu o problému *competition*. Podobně se do textu ani ve stručném nárysu nevešlo téma vztahu mezi Norsified English a rodící se standardní angličtinou na konci doby střední.

Věcné těžiště práce spočívá především v metodologickém ověření známých či očekávatelných předpokladů v aplikaci na čtyři páry sloves z obou jazykových prostředí ve vzájemné konkurenci během století pozáborové doby. V tomto smyslu lze konstatovat, že Magdalena Schlindenbuchová stanovený cíl splnila: napsala přehledně strukturovanou práci, osvědčila filologické porozumění historickému jazykovému materiálu a prokázala schopnost korpusové analýzy ve spojení s povětšinou jasným a logickým komentářem.

Analytická část práce převyšuje teoretickou i po stylistické a jazykové stránce. Celkově lze konstatovat, že jazyk a styl zůstává hlavním nedostatkem textu (k dílčím problematickým místům uvádím poznámky a otázky níže). Formulační a jazyková nevyrovnanost studie je místy zarážející: některé partie trpí nevyváženou stavbou složitějších souvětí včetně interpunkce a četnými případy interference češtiny. Větší pozornost měla být věnována také českému resumé (šroubovanost, nepřirozenost formulací) a celkové editaci poznámek pod čarou (nestejný formát, dvojitá podoba citace pramenů). Nejnápadnější jazykové prohřešky jsem si dovolil vyznačit do výtisku práce, který jsem měl k dispozici.

Dílčí poznámky:

s. 17: správně Snorri Sturluson;

s. 22: „(ON influence) ...spread southwards and merged into the dialect which later became the standard one“: kromě upřesnění, o jaké nářečí šlo, by bylo na místě poznamenat, že vliv staré severštiny poznamenal, a leckdy v míře ještě výrazně vyšší, i dialekty jiné.

Otázky k obhajobě:

1. Co přesně se myslí „anglickým severním dialektem“ (s. 65 a *passim*)? Proč se někdy mluví o „dialektu“ (např. právě severním) a někdy o „dialektech“ (např. východních)?
2. Co znamená „determinative differentiation“ na s. 12?
3. Prosím o objasnění smyslu posledního odstavce kapitoly 2.2.3 na s. 19.
4. Z jakých charakteristik diplomantka vyvozuje existenci členů ve staré angličtině (s. 21)?

Ústav anglického jazyka a didaktiky

5. Prosím o vysvětlení, v jakém smyslu šlo u staroseverských výpůjček (různého druhu) o „prestige borrowing“, o němž hovoří Thomason a Kaufman v citátu na s. 22.
6. K diskusi o superstrátu a substrátu na s. 28: mělo by smysl uvažovat i o adstrátové situaci?
7. Co se myslí „former varieties“ na s. 29?
8. Proč se v práci vychází a cituje z historické práce staré téměř století (Bury 1928)?

Celkové hodnocení:

Diplomovou práci Magdaleny Schlindenbuchové doporučuji k obhajobě a z důvodů uvedených výše předběžně hodnotím známkou velmi dobře.

10. června 2017

prof. PhDr. Jan Čermák, CSc.